Lietas Nr. C69200424
CA-0065-25/10
ECLI:LV:KUAT:2025:0702.C69200424.6.S

Kurzemes apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2025. gada 2. jūlijā

Kurzemes apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Iļja Grigorjevs,

tiesneses Judīte Mauliņa un Linda Vēbere,

ar tiesas sēdes sekretāri Evitu Mazo,

piedaloties prasītājas "Compensa Vienna Insurance Group" ADB Latvijas filiāles pārstāvim zvērināta advokāta palīgam Edgaram Rancānam, atbildētājas maksātnespējīgās SIA "ZENG" administratoram Edijam Jansonam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu "Compensa Vienna Insurance Group" ADB Latvijas filiāles prasībā pret SIA "O & OBT" un maksātnespējīgo SIA "ZENG" par naudas līdzekļu piedziņu sakarā ar SIA "O & OBT" apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2024. gada 2. decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] "Compensa Vienna Insurance Group" ADB Latvijas filiāle cēlusi tiesā prasību pret SIA "O & OBT" un maksātnespējīgo SIA "ZENG" (turpmāk – SIA "ZENG"), vēlāk to precizējot un lūdzot piedzīt no SIA "O & OBT", bet piedziņas neiespējamības gadījumā – no SIA "ZENG" 336 827,72 EUR, kas sastāv no naudas līdzekļiem 306 207,02 EUR, līgumsoda par periodu no 2024. gada 24. janvāra līdz 2024. gada 7. maijam 25 385,82 EUR, likumiskajiem nokavējuma procentiem par periodu no 2024. gada 24. janvāra līdz 2024. gada 7. maijam 5234,88 EUR, kā arī lūgts piedzīt no SIA "O & OBT", bet piedziņas neiespējamības gadījumā – no SIA "ZENG" tiesāšanās izdevumus un noteikt prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6 % gadā no visas piespriestās summas.

Prasība un tās precizējumi pamatoti ar šādiem faktiem un argumentiem.

[1.1] 2021. gada 30. jūlijā starp SIA "ZENG" kā uzņēmēju un Nodrošinājuma valsts aģentūru (turpmāk – Aģentūra) kā pasūtītāju tika noslēgts līgums "C un D kategorijas Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta depo būvniecība /Nosaukums A/ (/Adrese D/), /Nosaukums B/ (/Adrese C/), /Nosaukums C/ (/Adrese B/) un /Nosaukums D/ (/Adrese A/) (turpmāk – Būvdarbu līgums). Pie Būvdarbu līguma 2022. gada 3. oktobrī noslēgta vienošanās Nr. /Numurs A/, un 2023. gada 14. jūnijā noslēgta vienošanās Nr. /Numurs B/.

2023. gada 8. novembrī starp prasītāju kā apdrošinātāju un SIA "ZENG" kā apdrošinājuma ņēmēju tika noslēgts apdrošināšanas līgums, par ko tika izsniegta avansa maksājuma garantijas apdrošināšanas polise Nr. /Numurs C/

(turpmāk – Polise). Polisē kā apdrošinātais norādīta Aģentūra.

Pamatojoties uz apdrošināšanas līgumu, prasītāja izsniedza Aģentūrai avansa maksājuma garantiju par 320 167,87 EUR (turpmāk – Garantija). Saskaņā ar Garantiju prasītāja apņēmās izmaksāt Aģentūrai jebkuru summu, kas nepārsniedz 320 167,87 EUR, pēc Aģentūras rakstiska pieprasījuma saņemšanas, kurā norādīts, ka SIA "ZENG" nav atmaksājis avansa maksājumu.

[1.2] 2023. gada 1. augustā Maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par SIA "ZENG" tiesiskā aizsardzības procesa īstenošanu.

Savukārt ar Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 7. maija spriedumu pasludināts SIA "ZENG" maksātnespējas process, par maksātnespējas procesa administratoru iecelts Edijs Jansons.

2023. gada 8. novembrī saskaņā ar galvojumu Nr. /Numurs D/ (turpmāk – Galvojums) SIA "O & OBT" kā pats parādnieks uzņēmās atbildēt par SIA "ZENG" saistībām, kas izriet no Polises un Garantijas.

[1.3] 2024. gada 12. janvārī prasītāja, pēc Aģentūras pieprasījuma, izmaksāja tai garantijas summu 306 207,02 EUR.

[1.4] Atbildētājas naudas līdzekļus prasītājai nav atmaksājušas. Prasītājai ir prasījuma tiesības pret atbildētājām par pamatparāda 306 207,02 EUR un līgumsoda samaksu. SIA "ZENG" pienākums samaksāt prasītājai izriet no Polises un Apdrošināšanas noteikumiem. SIA "O & OBT" pienākums samaksāt prasītājai izriet no Galvojuma.

[2] Ar Kurzemes rajona tiesas 2024. gada 2. decembra spriedumu prasība apmierināta pilnīgi. No SIA "O & OBT" par labu prasītājai piedzīts pamatparāds 306 207,02 EUR, par laiku no 2024. gada 24. janvāra līdz 2024. gada 7. maijam līgumsods 25 385,82 EUR un likumiskie nokavējuma procenti 5234,88 EUR. Atzītas prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no SIA "O & OBT" likumiskos procentus no piedzītās summas. Piedziņas pilnīgas vai daļējas neiespējamības gadījumā norādītās parāda summas piedzīt no SIA "ZENG". No katras atbildētājas prasītājas labā piedzīti tiesas izdevumi – 2374,76 EUR.

Spriedums motivēts ar šādiem argumentiem.

[2.1] 2024. gada 5. janvārī Aģentūra nosūtījusi prasītājai pieprasījumu, saskaņā ar Garantiju pieprasot izmaksāt tai SIA "ZENG" neatmaksāto avansa maksājuma daļu 306 207,02 EUR, norādot, ka Būvniecības līguma darbība pārtraukta ar 2024. gada 5. janvāri. 2024. gada 12. janvārī prasītāja veikusi garantijas summas, ko veido neatmaksātā avansa maksājuma daļa 306 207,02 EUR, izmaksu Aģentūrai.

Atbildētājas garantijas summas izmaksas faktu Aģentūrai nav apstrīdējušas.

[2.2] SIA "ZENG" maksātnespējas procesa administrators Edijs Jansons prasītājas kreditora prasījumu ir atzinis, iekļaujot to kreditoru prasījumu reģistrā.

SIA "ZENG" Apdrošināšanas noteikumu 8.3.2.1. punktā paredzētajā termiņā prasītājai apdrošināšanas kompensāciju izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības apmērā nav atmaksājusi.

Civillikuma 1587. pants noteic, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Līdz ar to ir pamats prasības apmierināšanai daļā par garantijas summas 306 207,02 EUR piedziņai no atbildētājām par labu prasītājai.

[2.3] Saskaņā ar Apdrošināšanas noteikumu 8.3.2.2. punktu, ja SIA "ZENG" neveic kompensācijas maksājumu saskaņā ar Apdrošināšanas noteikumu 8.3.2.1. punktu, tad tai ir pienākums maksāt prasītājai līgumsodu, kas tiek noteikts 0,5 % no nesamaksātās naudas summas par katru nokavēto dienu.

Tiesa atzīst, ka puses tādējādi vienojušās par līgumsoda piemērošanu Civillikuma 1716. panta izpratnē par saistību neizpildi Apdrošināšanas noteikumos paredzētajā termiņā.

Prasītāja aprēķinājusi līgumsodu par laiku no 2024. gada 24. janvāra, kad SIA "ZENG" saskaņā ar Apdrošināšanas noteikumu 8.3.2.1. punktu iestājās pienākums atmaksāt apdrošināšanas kompensāciju apdrošinātājam izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības apmērā, līdz 2024. gada 7. maijam, t.i., SIA "ZENG" maksātnespējas procesa pasludināšanas dienai, 159 227,65 EUR.

Ievērojot Civillikuma 1716. panta trešās daļas nosacījumus un 1722. panta pirmās daļas nosacījumus, prasītāja galīgo līgumsoda apmēru samazinājusi par nokavējuma procentu summu, kas radusies pēc saistību neizpildes rašanās brīža.

Ievērojot minēto, tiesa par pamatotu un apmierināmu atzinusi prasījumu daļā par līgumsoda 25 385,82 EUR apmērā piedziņu no atbildētājām.

[2.4] Civillikuma 1753., 1756., 1757. pants, 1759. panta 1. punkts, 1765. panta pirmā daļa paredz parādnieka pienākumu maksāt likumiskos nokavējuma procentus par parāda samaksas nokavējumu.

Ņemot vērā SIA "ZENG" pieļauto saistības izpildes nokavējumu, tiesa par pamatotu un apmierināmu atzinusi prasību daļā par likumisko nokavējuma procentu 5234,88 EUR piedziņu par periodu no 2024. gada 24. janvāra līdz 2024. gada 7. maijam no atbildētājām par labu prasītājai.

[2.5] SIA "O & OBT" 2023. gada 8. novembrī, parakstot galvojumu Nr. /Numurs D/, uzņēmās atbildēt par SIA "ZENG" saistībām, kas izriet no Apdrošināšanas līguma, uzņemoties apdrošinājuma ņēmēja saistības kā pats parādnieks. Parakstot Galvojumu, SIA "O & OBT" apliecināja, ka ir iepazinusies un izprot ar Apdrošināšanas līgumu uzņemto saistību jēgu un apjomu.

Atbilstoši Civillikuma 1402. pantam saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Civillikuma 1692. pantā galvojums definēts ar līgumu uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, neatsvabinot tomēr pēdējo no viņas parāda.

SIA "O & OBT" parakstītais galvojuma līgums atbilst Civillikuma 1692.-1695. panta nosacījumiem un ir atzīstams par ekspromisorisku galvojumu Civillikuma 1702. panta izpratnē. Nav nozīmes tam, ka galvenajam parādniekam SIA "ZENG" ar Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 7. maija spriedumu pasludināts maksātnespējas process.

Prasītāja ir tiesīga saņemt neizpildītās saistības izpildījumu no SIA "O & OBT" kā galvinieces uzreiz. Parāda piedziņa vēršama pret galvinieci SIA "O & OBT", piedziņas pilnīgas vai daļējas neiespējamības gadījumā pret galveno parādnieci maksātnespējīgo SIA "ZENG".

[3] Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniegusi atbildētāja SIA "O & OBT", pārsūdzot to pilnā apjomā un lūdzot atcelt Kurzemes rajona tiesas 2024. gada 2. decembra spriedumu un noraidīt prasītājas prasību pilnā apjomā.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nepareizi novērtēja lietas faktiskos apstākļus, pieļāva procesuālo tiesību normu pārkāpumus un nepareizi iztulkoja materiālās tiesību normas. Šīs nepilnības kopumā noveda pie lietas nepareizas izspriešanas. Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[3.1] Lieta tika izskatīta bez SIA "O & OBT" pārstāvja faktiskas līdzdalības tiesas sēdē, kas notika attālināti, izmantojot*Microsoft Teams* platformu.

Lietas izskatīšana attālināti, izmantojot *Microsoft Teams*, radīja tehniskas grūtības, kuru dēļ SIA "O & OBT" pārstāvis nespēja izmantot mikrofonu un kameru. Lai gan pārstāvis formāli bija ieradies uz tiesu (pieslēdzies tiesas sēdei) un varēja redzēt, ka tā notiek, viņam tika liegta iespēja aktīvi piedalīties. Tiesa nepārliecinājās par atbildētāja efektīvu dalību procesā un turpināja izskatīšanu pēc būtības bez aktīvas atbildētāja iesaistes.

Tādējādi pirmās instances tiesa pārkāpa Satversmes 92. pantu, Civilprocesa likuma 10. panta noteikumus un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta noteikumus, liedzot atbildētājai pilnvērtīgi piedalīties tiesas procesā un aizstāvēt savas tiesības.

Lai novērstu minētos pārkāpumus, nepieciešams atkārtoti izskatīt lietu, nodrošinot, ka SIA "O & OBT" ir iespēja pilnvērtīgi piedalīties tiesas procesā, iesniegt pierādījumus un aizstāvēt savu pozīciju.

[3.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 78. pantu tiesai ir pienākums pieaicināt trešās personas, ja tās ir būtiskas lietas taisnīgai izskatīšanai un visu būtisko apstākļu noskaidrošanai.

Šajā gadījumā Aģentūra bija tieši iesaistīta, jo tā pieprasīja garantijas summu, un tās rīcība ietekmēja lietas iznākumu. Tiesas rīcība, nepieaicinot Aģentūru, radīja vienpusēju faktu izvērtējumu un prasījuma pamatotības nepilnīgu pārbaudi.

Aģentūras nepieaicināšana radīja būtiskus procesuālos pārkāpumus, jo netika izvērtēti parāda rašanās faktiskie apstākļi, prasības pamatojums palika nepilnīgs un vienpusīgs, kā arī tika ignorētas Aģentūras intereses, kuras spriedums tieši ietekmē.

Lai nodrošinātu pilnvērtīgu un taisnīgu lietas izskatīšanu, SIA "O & OBT" lūdz tiesu pieaicināt Aģentūru kā trešo personu šajā civillietā, lai saskaņā ar Civillikuma 1587. panta noteikumiem pārbaudītu, vai Aģentūras rīcība un garantijas pieprasījums atbilst likumam un līguma nosacījumiem. Turklāt Aģentūras pieaicināšana nodrošinās gan to, ka lietas apstākļi tiks pilnvērtīgi noskaidroti, gan to, ka tiks pārbaudīts prasības apmērs un tā atbilstība faktiskajiem zaudējumiem, gan arī tiks novērstas nepilnības un pārkāpumi, kas radušies, neiesaistot Aģentūru sākotnējā lietas izskatīšanā.

[4] Tiesas sēdē prasītājas pārstāvis prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādītajiem pamatiem, apelācijas sūdzību atzina par nepamatotu. Papildus paskaidroja, ka Aģentūras nepieaicināšana trešās personas statusā nav uzskatāma par procesuālo pārkāpumu, jo tiesas spriedums nevar piešķirt tai kādas tiesības vai uzlikt pienākumus. Turklāt lūgums par trešās personas pieaicināšanu bija iesniedzams pirmās instances tiesai, ko SIA "O & OBT" nav izdarījusi. Attiecībā uz SIA "O & OBT" pārstāvja nepiedalīšanos pirmās instances tiesas sēdē norādīja, ka nav iesniegti pierādījumi faktam, ka objektīvu iemeslu dēļ pārstāvis nevarēja piedalīties tiesas sēdē. No iesniegtajiem ekrānšāviņiem nav iespējams konstatēt nepiedalīšanās iemeslu. Turklāt apelācijas sūdzībā nav norādīts, kā pārstāvja nepiedalīšanās ietekmēja lietas iznākumu, jo nav norādīti SIA "O & OBT" iebildumi tiesas izdarītajiem secinājumiem pēc būtības un nav iesniegti šos iebildumus pamatojošie pierādījumi. Lūdza nepiedzīt no SIA "ZENG" tiesāšanās izdevumus, jo tai ir pasludināts maksātnespējas process un nepastāv strīds par prasījumu un tā apmēru – tātad SIA "ZENG" neaizskar prasītājas tiesības.

Atbildētājas SIA "ZENG" pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka iesniegtā apelācijas sūdzība nesatur argumentus tam, kā izpaužas pirmās instances tiesas sprieduma nepareizība. Savukārt apelācijas sūdzībā norādītie procesuālie pārkāpumi nav pamatoti. Attiecībā uz tiem izteica tos pašus argumentus, ko bija norādījis prasītājas pārstāvis.

Atbildētājas SIA "O & OBT" pārstāvis uz tiesas sēdi neieradās. 2025. gada 30. maijā tiesā saņemts SIA "O & OBT" pārstāvja lūgums atlikt lietas izskatīšanu. Tiesa, nekonstatējot Civilprocesa likuma 209., 210. pantā paredzētos apstākļus lietas izskatīšanas atlikšanai, ar protokollēmumu nolēmusi izskatīt lietu bez SIA "O & OBT" pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījusi pierādījumus lietā kopsakarā ar pušu paskaidrojumiem, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma pilnībā.

[6] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu un 430. panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Civilprocesa likuma 432. panta piektajā daļā noteikts, ka, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193. panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pārbaudot pārsūdzētajā spriedumā norādītos motīvus un argumentus, kas bija par pamatu prasības apmierināšanai, tiesa atzīst, ka Kurzemes rajona tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams. Tiesa pilnībā pievienojas tajā paustajām atziņām un atkārtoti tās nenorāda.

Savukārt apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nedod pamatu prasības apmierināšanai šādu apsvērumu dēļ.

[6.1] Apelācijas sūdzībā atbildētāja SIA "O & OBT" norādījusi vien uz diviem pirmās instances tiesas pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem, pēc būtības neapstrīdot nedz tiesas konstatētos faktus, nedz arī izdarītos secinājumus. Līdz ar to apgabaltiesai jāizvērtē tikai šie argumenti.

[6.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 78. panta pirmo daļu par trešo personu civilprocesā var būt fiziskā vai juridiskā persona, kuras tiesības vai pienākumus pret vienu no pusēm var skart spriedums lietā. Minētā panta trešajā daļā noteikts, ka trešās personas var iestāties lietā, pirms ir pabeigta lietas izskatīšana pēc būtības pirmās instances tiesā. Tās var pieaicināt piedalīties lietā arī pēc pušu vai prokurora lūguma. Savukārt atbilstoši Civilprocesa likuma 81. pantā noteiktajam trešā persona tiek pieaicināta vai pielaista piedalīties lietā saskaņā ar tiesas lēmumu.

No šīm tiesību normām nepārprotami izriet, ka formālais pamats trešās personas pieaicināšanai vai pielaišanai lietā ir attiecīgi puses (prokurora) vai arī pašas trešās personas pieteikums. Trešās personas statusu persona iegūst, pamatojoties uz pirmās instances tiesas lēmumu, kurš ir balstīts uz secinājuma, ka spriedums lietā var skart šīs personas tiesības vai pienākumus.

Izvērtējot nepieciešamību pieaicināt lietā Aģentūru, tiesa secina, ka šis apelācijas sūdzības iesniedzēja arguments ir nepamatots.

Pirmkārt, apelācijas sūdzībā nav norādīts, kādā veidā tiesas spriedums šajā lietā var skart kādas Aģentūras tiesības vai pienākumus. No lietā iesniegtās Garantijas nepārprotami redzams, ka prasītāja ir apņēmusies izmaksāt Aģentūrai jebkuru summu, kas nepārsniedz 320 167,87 EUR, pēc Aģentūras rakstiska pieprasījuma saņemšanas, kurā norādīts, ka SIA "ZENG" nav atmaksājis avansu. Garantija nesatur noteikumus par prasītājas tiesībām prasīt Aģentūrai atmaksāt izmaksāto naudas summu, iestājoties kādam apstāklim.

Otrkārt, atbilstoši Civilprocesa likuma 78. panta trešajai daļai trešo personu var pieaicināt vai pielaist lietā tikai un vienīgi pirmās instances tiesā un tikai līdz brīdim, kad pabeigta lietas izskatīšana pēc būtības. Apelācijas sūdzības iesniedzēja atbilstošu lūgumu pirmās instances tiesai likumā noteiktajā termiņā nav iesniegusi, līdz ar ko pirmās instances tiesai nebija pamata lemt par trešās personas pieaicināšanu.

Treškārt, apelācijas sūdzībā ir norādīts, ka Aģentūras nepieaicināšana radīja būtiskus procesuālos pārkāpumus, jo netika izvērtēti parāda rašanās faktiskie apstākļi, prasības pamatojums palika nepilnīgs un vienpusīgs. Faktiski ar šādu pamatojumu apelācijas sūdzības iesniedzēja cenšas apstrīdēt pirmās instances tiesas izdarītos secinājumus, tomēr konkrēti nenorādot, kādus lietā būtiskus apstākļus pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā vai arī, kāpēc, neesot lietā trešajai personai, tiesa ir izdarījusi nepareizu pierādījumu novērtēšanu.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa nav pieļāvusi procesuālo pārkāpumu, nepieaicinot lietā Aģentūru trešās personas statusā.

[6.3] Latvijas Republikas Satversmes 1. pants noteic, ka Latvija ir neatkarīga, demokrātiska republika.

Satversmes tiesa ir secinājusi ka, no šī panta izriet virkne tiesiskas valsts principu, tostarp taisnīguma princips. Šis princips princips ietver prasības, kas nepieciešamas taisnīgai lietu izskatīšanas procedūrai, un viena no šādām prasībām ir *audiatur et altera pars*. Tas nozīmē, ka abām procesa pusēm ir tiesības izklāstīt savu viedokli

attiecīgajā jautājumā, tas ir, tiesības tikt uzklausītām izskatāmajā lietā (sk. *Satversmes tiesas 2003. gada 23. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2002-20-0103 secinājumu daļas 5. punktu*).

Attiecībā uz civilprocesuālajā kārtībā izskatāmām lietām šis princips ir ietverts Civilprocesa likuma 74. panta otrās daļas 2., 7., 8., 9. punktā, piešķirot pusēm vienādas tiesības piedalīties tiesas sēdē, dot tiesai mutvārdu un rakstveida paskaidrojumus, izteikt savus argumentus un apsvērumus, kā arī celt iebildumus pret citu lietas dalībnieku lūgumiem, argumentiem un apsvērumiem.

[6.3.1] Lietā esošais tiesas sēdes protokols apliecina, ka pēc būtības lietu ir izskatījusi Kurzemes rajona tiesa atklātā tiesas sēdē, kas notika 2024. gada 10. oktobrī. Tiesas sēde tika atklāta plkst. 10.00 un slēgta plkst. 10.20.

Tiesas sēde tika organizēta videokonferences režīmā *Cisco Webex Meeting* platformā, un tajā piedalījās prasītājas pārstāvis un atbildētājas SIA "ZENG" maksātnespējas procesa administrators. Atbildētājas SIA "O & OBT" pārstāvis tiesas sēdē nepiedalījās.

Tiesas sēdē tiesa ir pieņēmusi protokollēmumu izskatīt lietu bez SIA "O & OBT" pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē, jo par lietas izskatīšanu SIA "O & OBT" tika paziņots Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, un tiesa nav konstatējusi Civilprocesa likumā noteiktos iemeslus lietas izskatīšanas atlikšanai.

[6.3.2] No apelācijas sūdzībai pievienotajiem ekrānšāviņiem redzams, ka atbildētājas SIA "O & OBT" pārstāvis 2024. gada 10. oktobrī plkst. 10.03 mēģina pieslēgties pirmās instances tiesas sēdei, tomēr pieslēgšanās ir neveiksmīga.

2024. gada 10. oktobrī plkst. 10.03 pārstāvis nosūtīja uz Kurzemes rajona tiesas elektroniskā pasta adresi ziņojumu, kurā norādīts, ka nevar pieslēgties tiesas sēdei. Savukārt tajā pašā datumā plkst. 10.37 – ekrānšāviņus un paziņojumu, ka pārstāvis bija tiesas sēdē, tomēr viņam nebija tehniskās iespējas runāt un redzēt tiesas sēdē notiekošo.

[6.3.3] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 154. panta pirmo daļu lietas iztiesāšanai noteiktajā laikā tiesa ienāk sēžu zālē, sēdes vadītājs atklāj tiesas sēdi.

Tas nozīmē, ka visiem uz tiesas sēdi uzaicinātajiem lietas dalībniekiem noteiktajā laikā jāatrodas tiesas sēžu zālē vai arī, ja lietas izskatīšana notiek videokonferences režīmā – jāpieslēdzas tiesas sēdei, izmantojot atbilstošu tehnisko aprīkojumu. Tas savukārt uzliek lietas dalībniekiem pienākumu ierasties tiesas telpās (vai arī pieslēgties videokonferences iekārtai) pirms lietas izskatīšanai noteiktā laika. Turklāt, ja lietas izskatīšana notiek videokonferences režīmā, šāda savlaicīga pieslēgšanās nepieciešama, lai pārbaudītu savienojuma, attēla un skaņas kvalitāti, nepieciešamības gadījumā novērstu tehniskās problēmas, bet ja tas neizdodas – savlaicīgi informēt tiesu par neierašanās (nepieslēgšanas) iemesliem kā to paredz Civilprocesa likuma 74. panta septītās daļas 2. punkts.

No šī sprieduma 6.3.2. punktā norādītajiem pierādījumiem redzams, ka atbildētājas SIA "O & OBT" pārstāvis mēģinājis pieslēgties tiesas sēdei un informējis tiesu par neiespējamību pieslēgties plkst. 10.03, tātad, trīs minūtes pēc tiesas sēdes uzsākšanas. Tas ļauj uzskatīt, ka, neskatoties uz tehniskām problēmām ar pieslēgšanos, atbildētājas SIA "O & OBT" pārstāvis ir nokavējis tiesas sēdes sākumu, un pašai atbildētājai jāuzņemas sekas par tās pārstāvja rīcību.

[6.3.4] Papildus iepriekš minētajam tiesa norāda, ka jebkura tiesību norma ir radīta ar noteiktu mērķi. Šajā gadījumā, paredzot lietas dalībniekiem tiesības piedalīties tiesas sēdē, likumdevējs cita starpā ir nodrošinājis iespēju prasītājam mutiski izteikt savus argumentus un apsvērumus, kuru dēļ prasībai jābūt apmierinātai, bet atbildētājam – savus argumentus un apsvērumus, kas liecina par prasības nepamatotību.

Līdz ar to, ja atbildētājs uzskata, ka pirmās instances tiesas sēdē viņam netika ļauts izteikt savus argumentus un apsvērumus, viņam tie ir jāizklāsta apelācijas sūdzībā, lai apelācijas instances tiesa (ievērojot lietas izskatīšanas robežas) varētu tiem dot vērtējumu un spriest par prasības pamatotību.

Tomēr atbildētāja to nav darījusi, aprobežojoties ar norādi uz tiesas pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem un neizvirzot nekādus argumentus, kas liecinātu par prasības nepamatotību pēc būtības.

Savukārt Civilprocesa likuma 10. pantā paredzētais sacīkstes princips nozīmē to, ka tiesai, izskatot lietu, jānoskaidro lietas apstākļi, kuri ietilpst pierādīšanas priekšmetā – prasības pamata fakti un atbildētāja iebildumu pamata fakti (meklējamie fakti). Turklāt jāievēro, ka meklējamos faktus norāda puses, taču to faktu sastāvu, kas jāpierāda lietā, galīgi nosaka tiesa saskaņā ar tām materiālo tiesību normām, kuru hipotēzēs ir norādīti fakti, kas nosaka pušu apstrīdētās un aizskartās tiesības un tām atbilstošus pienākumus (sk. *Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.–28. nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 54. lpp., Senāta 2016. gada 3. novembra sprieduma lietā Nr. SKC-255/2016 (C17116307) 10.1. punktu*).

Līdz ar to tiesa, izšķirot strīdu, nedrīkst ņemt vērā un novērtēt faktus, ko nav norādījušas puses kā savu argumentu un iebildumu pamatojumu.

[6.3.5] Apkopojot šī sprieduma 6.3.1. – 6.3.4. punktā norādīto, tiesa secina, ka lietā netiek nodibināts pamats pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanai uz Civilprocesa likuma 427. panta pirmajā daļā noradītajiem pamatiem.

Izskatāmajā lietā tiek konstatēts, ka lietas izskatīšana pirmās instances tiesā tika nozīmēta tiesas sēdē, kura tika organizēta attālināti, par ko atbildētājām bija savlaicīgi paziņots. Nav strīda arī par to, ka atbildētājas SIA "O & OBT" pārstāvis nepiedalījās tiesas sēdē, jo tehnisku iemeslu dēļ netika izveidots tāds pieslēgums, kurš nodrošinātu skaņas un attēla savienojamību. Pirmās instances tiesa tiesas sēdē secinājusi, ka netiek nodibināti Civilprocesa likumā noteiktie pamati lietas izskatīšanas atlikšanai, un izskatījusi lietu pēc būtības bez atbildētāja.

Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmais teikums paredz, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. pants noteic tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu. Tiesības tikt uzklausītam nenoliedzami ietilpst tiesību uz taisnīgu tiesu tvērumā.

Ņemot vērā to, ka Latvijas tiesību sistēmā civillietas tiek iztiesātas pēc būtības divu instanču tiesās (ar likumā noteiktajiem izņēmumiem), tad atbildētājai SIA "O & OBT" bija visas iespējas apelācijas sūdzībā norādīt uz apstākļiem un faktiem, kurus nav ņēmusi vērā pirmās instances tiesa, proti, – tiesības tikt uzklausītam atbildētājai tiktu nodrošinātas apelācijas instances tiesā. Atbildētāja SIA "O & OBT" šīs savas tiesības nav izmantojusi, proti, apelācijas sūdzība nesatur nevienu argumentu attiecībā uz to, kā konkrēti izpaužas sprieduma nepareizība un kādēļ tiesā celtā prasība būtu noraidāma kontekstā ar nepiedalīšanos tiesas sēdē. Turklāt atbildētājas SIA "O & OBT" pārstāvis neieradās arī uz apelācijas instances tiesas sēdi, tādējādi atsakoties no savām procesuālajām tiesībām.

[6.4] Iepriekš norādītajos apstākļos tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma pilnībā.

[7] Civilprocesa likuma 193. panta sestajā daļā noteikts, ka sprieduma rezolutīvajā daļā tiesai jānorāda, kam un kādā apmērā maksājami tiesāšanās izdevumi. Tas nozīmē, ka arī sprieduma motīvu daļā jānorāda argumenti kopsakarā ar tiesību normām, pamatojoties uz kurām tiesa piespriež tiesāšanās izdevumus vienas vai otras puses labā.

Vispārīgi tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanas jautājumu reglamentē Civilprocesa likuma 41. panta pirmā daļa (pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus) un 44. panta otrā un trešā daļa (ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis. Ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam).

Turklāt jautājumu par tiesāšanās izdevumu piedziņu vienas vai otras puses labā tiesai ir jāizlemj *ex officio*, tātad arī gadījumos, kad šāds lūgums nav pieteikts.

[7.1] Tiesvedības laikā prasītāja ir samaksājusi valsts nodevu (par prasības celšanu) 4749,51 EUR. Pierādījumi par to, ka prasītājai būtu radušies citi tiesas izdevumi vai arī ar lietas vešanu saistītie izdevumi, lietā nav iesniegti.

Ņemot vērā to, ka prasība ir apmierināma pilnībā, bet lietā ir divas atbildētājas, pēc vispārīgā principa katrai no tām būtu jāatlīdzina prasītājai 50% no samaksātās valsts nodevas summas (t.i. 2374,76 EUR).

[7.2] Vienlaikus nevar ignorēt civilprocesā pastāvošo dispozitivitātes principu. Šis princips, atbilstoši tiesību doktrīnā un judikatūrā norādītajam, nodrošina lietas dalībnieku personīgas iniciatīvas tiesību, kā arī tiesības brīvi izvēlēties procesuālos līdzekļus savu interešu aizstāvībai. Tiesa nav ieinteresēta kādas konkrētas puses interešu aizsardzībā (sk. *Senāta 2018. gada 6. decembra sprieduma lietā Nr. SKC-292/2018 (ECLI:LV:AT:2018:1206.C15233015.1.S) 7.1. punktu*). "Personīgās iniciatīves tiesību un tiesību brīvi rīkoties ar dažādiem aizstāvēšanās līdzekļiem procesā mēdz saukt par dispozitivitāti vai prāvnieku personīgo autonomiju [..]. Kas grib izlietot savas tiesības, tam par to pašam jārūpējas [..]. Dispozitivitātes princips guļ civilprocesa pamatā [..]" (sk. *Dr. jur. V. Bukovskis. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 233.–234. lpp.*).

Tādējādi šī principa ietvaros lietas dalībnieks ir tiesīgs atteikties no tādu tiesību izmantošanas, kas tam piešķirti ar likumu.

Tiesas sēdē prasītājas pārstāvis skaidri un nepārprotami norādīja, ka nevēlas piedzīt no SIA "ZENG" tiesāšanās izdevumus, un tiesai šī nostāja ir jārespektē.

[7.3] Ņemot vērā iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka prasītājas labā no atbildētājas SIA "O & OBT" piedzenami 50 % no prasītājas samaksātās valsts nodevas, t. i., piedzenami 2374,76 EUR.

[8] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195. panta pirmo daļu un Civillikuma 1759. panta 1. punktu, 1765. panta pirmo daļu, prasītājai atzīstamas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt 6 % gadā no visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Šāds piemērojamās tiesību normas skaidrojums jeb interpretācija atbilst Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulces 2021. gada 15. decembra lēmumam, kuram, pamatojoties uz likuma "Par tiesu varu" 49. panta trešo daļu, ir skaidrojošs raksturs.

[9] Saskaņā ar Civilprocesa 204.^{1}pantu atbildētājai SIA "O & OBT" nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei. Termiņš sprieduma labprātīgai izpildei skaitāms no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 430., 432., 434. pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt pilnīgi "Compensa Vienna Insurance Group" ADB Latvijas filiāles prasību pret SIA "O & OBT" un maksātnespējīgo SIA "ZENG" par naudas līdzekļu piedziņu.

Piedzīt no SIA "O & OBT", reģistrācijas Nr. 42103033332, bet piedziņas pilnīgas vai daļējas neiespējamības gadījumā no maksātnespējīgās SIA "ZENG", reģistrācijas Nr. 40003764921, par labu "Compensa Vienna Insurance Group" ADB Latvijas filiālei, reģistrācijas Nr. 40103942087, pamatparādu 306 207,02 EUR (trīs simti seši tūkstoši divi simti septiņi*euro* 2 centi), līgumsodu par laika posmu no 2024. gada 24. janvāra līdz 2024. gada 7. maijam 25 385,82 EUR (divdesmit pieci tūkstoši trīs simti astoņdesmit pieci *euro* 82 centi), likumiskos nokavējuma procentus par laika posmu no 2024. gada 24. janvāra līdz 2024. gada 7. maijam 5234,88 EUR (pieci tūkstoši divi simti trīsdesmit četri *euro* 88 centi).

Atzīt "Compensa Vienna Insurance Group" ADB Latvijas filiālei, reģistrācijas Nr. 40103942087, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no SIA "O & OBT", reģistrācijas Nr. 42103033332, likumiskos procentus (6 % gadā) no ar spriedumu piedzītās kopējās naudas summas ar nosacījumu, ka šo procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Piedzīt no SIA “O & OBT”, reģistrācijas Nr. 42103033332, par labu “Compensa Vienna Insurance Group” ADB Latvijas filiālei, reģistrācijas Nr. 40103942087, tiesas izdevumus – valsts nodevas daļu 2374,76 EUR (divi tūkstoši trīs simti septiņdesmit četri*euro* 76 centi).

“Compensa Vienna Insurance Group” ADB Latvijas filiāles labā piedzītās naudas summas maksājamas norēķinu kontā Nr. LV97UNLA0050018990735, AS “SEB Banka”.

Noteikt SIA “O & OBT”, reģistrācijas Nr. 42103033332, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesnesis I. Grigorjevs

Tiesnese J. Mauliņa

Tiesnese L. Vēbere

DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.